

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินการนิเทศภายในของงานวิชาการ และหาวิธีแก้ปัญหาคือข้อเสนอแนะในการปรับปรุง ปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มคอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาในงานวิชาการ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดผล ประเมินผลการศึกษา ด้านการนิเทศการเรียนการสอน และด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ประชากรที่ให้ข้อมูลในครั้งนี้ ได้แก่ ครูปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มคอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2554 จำนวน 249 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามโดยแบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจรายการ ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มคอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ 3 ตัวเลือก ได้แก่ ปฏิบัติ ไม่ปฏิบัติ ไม่แน่ใจ ตอนที่ 3 แนวทางและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนิเทศภายในของงานวิชาการ เป็นแบบปลายเปิด โดยผู้ศึกษาได้จัดเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามคืนมาทั้งหมด ร้อยละ 100 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้ความถี่และร้อยละ สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ครูผู้สอนเห็นว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ กำหนดโครงสร้างเนื้อหาของแต่ละรายวิชาในหลักสูตรสถานศึกษา วางแผนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แต่งตั้งบุคลากรในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และบางส่วนเห็นว่าโรงเรียนยังมีกิจกรรมที่ไม่ได้ปฏิบัติในเรื่อง การชี้แจงแนะนำครูบรรจุใหม่และครูย้ายมาใหม่ได้เข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา การประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา จัดให้บุคลากรเข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดทำหลักสูตร จัดให้มีการประชุม สัมมนาการใช้หลักสูตรและทบทวนหลักสูตรแก่ครูผู้สอน และมีกิจกรรมที่ไม่แน่ใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร คือ มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ร้อยละ จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดทำหลักสูตร การชี้แจงแนะนำครูบรรจุใหม่และครูย้ายมาใหม่ได้เข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนปัญหาที่พบมากที่สุดคือ งบประมาณมีจำกัด รองลงมาคือขาดการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

มีการปรับปรุงหลักสูตรแต่ไม่เป็นกิจจะลักษณะ มีการปรับปรุงหลักสูตรบ่อยเกินไป ทำให้หาเนื้อหาที่สอดคล้องได้ยาก ครูส่วนใหญ่ไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการใช้หลักสูตร ไม่มีการชี้แจงเรื่องหลักสูตรสำหรับครูบรรจุใหม่ หรือครูที่ย้ายมาใหม่ ครูผู้จัดทำหลักสูตรย้ายสถานศึกษาไปที่อื่น ครูที่มารับตำแหน่งแทนไม่สามารถทำงานต่อเนื่องได้ ครูบางส่วนเป็นครูอัตราจ้างและบรรจุใหม่ ยังไม่เข้าใจหลักสูตร สำหรับข้อเสนอแนะในด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ครูผู้สอนได้เสนอแนวทางว่า ควรมีการอบรมควรรู้วิชาการทำหลักสูตรที่ถูกต้องและมีผู้ให้คำแนะนำเพื่อให้การดำเนินการจัดทำเป็นไปอย่างถูกต้องและรวดเร็วมากที่สุด รองลงมาคือ ควรนำปัญหา ข้อเสนอแนะ อุปสรรค มาพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร และควรมีการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่องหลักสูตร เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจตรงกัน

ด้านการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนเห็นว่าโรงเรียนมีการนิเทศภายในโดยมีการปฏิบัติสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ จัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการสอนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหลักสูตร และ ใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนและบางส่วนเห็นว่าโรงเรียนยังมีกิจกรรมที่ไม่ได้ปฏิบัติในเรื่อง ส่งเสริมครูให้สอนแบบเร่งสูงกว่าเดิม (Acceleration) จัดบุคลากรเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน จัดเก็บบำรุงรักษา สื่อการสอนอย่างเป็นระบบ และมีกิจกรรมที่ไม่แน่ใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนด้านการจัดการเรียนการสอน คือ ส่งเสริมครูให้สอนแบบเร่งสูงกว่าระดับเดิม จัดเก็บ บำรุงรักษา สื่อการสอนอย่างเป็นระบบ นำผลการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (CAR) มาปรับปรุงการเรียนการสอน ส่วนปัญหาที่พบมากที่สุด คือ สื่อ อุปกรณ์การสอนอาจจะมีไม่เพียงพอกับผู้เรียนงบประมาณมีจำกัด ทำให้ไม่สามารถจัดสรรสื่อและอุปกรณ์การสอนได้อย่างครบถ้วน รองลงมา คือ มีการศึกษานอกสถานที่น้อย จึงทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ซ้ำเพราะการเรียนบางครั้งก็ต้องออกไปเรียนรู้นอกสถานที่เช่นกัน และบุคลากรสายการสอนไม่เพียงพอ บางสาขาวิชาขาดแคลนต้องใช้บุคลากรจากกลุ่มสาระอื่นมาสอนแทน ทำให้สอนไม่ตรงสาขาวิชา สำหรับข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนได้เสนอแนวทางว่า จัดหางบประมาณให้เพียงพอ มากที่สุด รองลงมาคือ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่นนำมาประยุกต์ในการจัดทำสื่อและควรมีการศึกษาดูงาน โรงเรียนที่เป็นแบบอย่างด้านเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ดีมีคุณภาพ

ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ครูผู้สอนเห็นว่าโรงเรียนมีการนิเทศภายใน โดยมีการปฏิบัติสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ กำหนดให้มีการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนเป็นระยะสม่ำเสมอชี้แจงแนะนำให้ครูดำเนินการวัดและประเมินผลให้ครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด นำผลที่ได้จากการวัดและประเมินผลไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน และ รายงานผลการวัดและประเมินผลการศึกษาต่อหน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ

บางส่วนเห็นว่าโรงเรียนยังมีกิจกรรมที่ไม่ได้ปฏิบัติในเรื่อง มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อสร้างและวิเคราะห์แบบทดสอบ การแนะนำการกรอกแบบฟอร์มต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ของนักเรียนอย่างถูกต้อง และมีกิจกรรมที่ไม่แน่ใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนด้านการจัดการเรียนการสอน คือ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อสร้างและวิเคราะห์แบบทดสอบ จัดให้มีเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระอย่างเพียงพอ การแนะนำการกรอกแบบฟอร์มต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างถูกต้อง ส่วนปัญหาที่พบมากที่สุด คืองบประมาณไม่เพียงพอ รองลงมา คือการสร้างแบบทดสอบเพื่อใช้ในการวัดและประเมินผลไม่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดและขาดการวิเคราะห์หาความยากง่ายแบบของทดสอบ ไม่มีการวิเคราะห์แบบทดสอบอย่างจริงจัง สำหรับข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนได้เสนอแนะทางว่า จัดให้มีการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่องการสร้างแบบทดสอบให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด มากที่สุด รองลงมา คือ จัดให้มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลของครูผู้สอนและจัดให้มีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายตลอดจนใช้สื่อวัตกรรมเทคโนโลยีมาช่วยในการวัดและประเมินผล

ด้านการจัดนิเทศการเรียนการสอน ครูผู้สอนเห็นว่าโรงเรียนมีการนิเทศภายใน โดยมี การปฏิบัติสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ จัดให้มีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ ก่อนการวางแผนนิเทศการเรียนการสอน กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดนิเทศการเรียนการสอน ในโรงเรียนไว้อย่างชัดเจน กำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบ และบุคลากรในด้านการนิเทศไว้อย่างเหมาะสม และบางส่วนเห็นว่าโรงเรียนยังมี กิจกรรมที่ไม่ได้ปฏิบัติในเรื่อง เชื่อมชั้นเรียนอย่างน้อย สัปดาห์ละ 1 ครั้ง การสังเกตการเรียนการสอนในชั้นเรียน เปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการ ประเมินผลการดำเนินงานการนิเทศการเรียนการสอน และมีกิจกรรมที่ไม่แน่ใจเกี่ยวกับการนิเทศภายใน โรงเรียนด้านการนิเทศการเรียนการสอน คือ เชื่อมชั้นเรียนอย่างน้อย สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ส่งเสริม การนิเทศการเรียนการสอนระหว่างคณะครูเพื่อหาทางช่วยเหลือครูที่มีปัญหาด้วยวิธีการที่เหมาะสม การชี้แจงเกี่ยวกับโครงการนิเทศการเรียนการสอนในโรงเรียน ให้ครูได้ทราบอย่างทั่วถึงก่อน การปฏิบัติ ส่วนปัญหาที่พบมากที่สุด คือบุคลากรที่มีประสบการณ์เป็นระยะเวลายาวนานมีน้อย บุคลากรส่วนใหญ่มีประสบการณ์การสอนไม่ต่างกันมากนักจึงไม่สามารถให้คำแนะนำต่อกันได้ รองลงมาคือ การนิเทศภายใน การกำกับติดตามหาความต่อเนื่องและการสังเกตการจัดการเรียน การสอนในชั้นเรียนขาดรูปแบบที่ชัดเจนสำหรับข้อเสนอแนะในการจัดนิเทศการเรียนการสอน ครูผู้สอนได้เสนอแนะทางว่าควรมีบุคลากรหรือคณะนิเทศจากภายนอกมาให้คำปรึกษาแนะนำ มากที่สุด รองลงมาคือจัดทำปฏิทินการนิเทศภายในที่ชัดเจนและมีการประเมินผลการนิเทศอย่าง

เป็นระบบและจัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่องและควรมีการแจ้งผลการนิเทศทุกครั้งเพื่อให้เกิดการปรับปรุงพัฒนา

ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ครูผู้สอนเห็นว่าโรงเรียนมีกนิเทศภายในโดยมีการปฏิบัติสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่จัดทำรายงานประเมินตนเอง (SAR) มีการรักษาระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนด แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี ต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานเกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน และบางส่วนเห็นว่าโรงเรียนยังมีกิจกรรมที่ไม่ได้ปฏิบัติในเรื่อง จัดหาผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ประเมินแผนปฏิบัติการก่อนการนำไปใช้ และมีกิจกรรมที่ไม่แน่ใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน

ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา คือ จัดหาผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ประเมินแผนปฏิบัติการก่อนการนำไปใช้ ติดต่อประสานงานระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานอื่นในการขอความร่วมมือในการแก้ปัญหาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ส่วนปัญหาที่พบมากที่สุด คือ การประกันคุณภาพการศึกษายังขาดความชัดเจนในการปฏิบัติ รองลงมาคือ ครูขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาและผู้ประเมินไม่มีความรู้ความสามารถด้านการประกันคุณภาพการศึกษา สำหรับข้อเสนอแนะในด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ครูผู้สอนได้เสนอแนวทางว่าควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและรับทราบการปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษา มากที่สุดรองลงมาคือ ควรมีการจัดอบรม สัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนและผู้บริหารควรให้ความสำคัญและสนใจทางด้านการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง

ภาพรวมของการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ ครูผู้สอนเห็นว่า การนิเทศภายในโรงเรียนมีการปฏิบัติมากที่สุดด้านด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร รองลงมาคือคือ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา และ ด้านการจัดการเรียนการสอน

อภิปรายผล

จากการศึกษาการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มคอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ศึกษาได้นำผลการศึกษามาอภิปรายไว้ ดังนี้

ในการนิเทศงานวิชาการด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร โรงเรียนได้ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการสอนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร กำหนดโครงสร้างเนื้อหาของแต่ละรายวิชา ในหลักสูตรสถานศึกษา รวมถึงมีการติดตามให้ครูได้ดำเนินการตามแผนการสอน ทั้งนี้เป็นเพราะ แผนการสอนเป็นส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนได้มีการใช้และบริหาร

หลักสูตรได้เป็นอย่างดี และนอกจากนี้แผนการสอนยังทำให้ครูผู้สอนได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่ได้มุ่งหวังและทำให้ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนดีขึ้น ผลการศึกษาดังกล่าวใกล้เคียงกับอำภา บุญช่วย (2546, หน้า 17-29) ที่ได้กล่าวว่า หลักสูตรเป็นแผนการปฏิบัติงาน หรือเครื่องชี้นำทางในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากร เพราะหลักสูตรจะเสนอแนะจุดมุ่งหมาย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผลการเรียนการสอน ซึ่งครูควรจะปฏิบัติอย่างจริงจัง และนอกจากนี้ยังกล่าวอีกว่า สำหรับการนำหลักสูตรสู่การสอนนั้น เป็นการตีความหมายและกำหนดรายละเอียดของหลักสูตร สิ่งที่ผู้นำไปใช้ต้องตีความหมายคือ ความมุ่งหมายของหลักสูตร เพราะหลักสูตรแม่บทกล่าวไว้อย่างกลาง ๆ ผู้นำไปใช้ต้องกำหนดรายละเอียดเองจะต้องพิจารณาว่ามีความมุ่งหมายอย่างไร จะสอนใคร ระดับไหน อย่างไร และต้องการให้เกิดอะไรขึ้นในตัวผู้เรียน หลังจากทำความเข้าใจจุดมุ่งหมาย ตลอดจนหลักการและโครงสร้างแล้ว จะต้องกำหนดรายละเอียดของหลักสูตรว่า ให้ผู้เรียนได้เรียนเกี่ยวกับเรื่องอะไร โดยมีคณะกรรมการจัดทำประมวลเนื้อหา การสอน โครงการสอนหรือแผนการสอน กำหนดการสอนและบันทึกการสอนประจำวัน ซึ่งจะออกมาในรูปแบบเอกสารหลักสูตร เช่นเดียวกันกับ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 250) ได้กล่าวว่า หลักสูตรเป็นแผนการจัดการเรียนการสอน ที่มุ่งประสงค์จะอบรมฝึกฝนผู้เรียนให้ เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ ในทำนองเดียวกัน ผลการศึกษาของ สมชาย ไชยจินดา (2547) พบว่า มีการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการสอนสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และได้ติดตามให้ครูดำเนินการตามแผนการสอน นอกจากนี้ผลการศึกษายังใกล้เคียงกับ สุณีย์ ภูพันธ์ (2546, หน้า 224) ได้สรุปหลักการสำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ว่า จะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ ตามขั้นตอนที่วางแผนและเตรียมการไว้ ต้องคำนึงถึงปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เอกสารหลักสูตรต่าง ๆ รวมทั้งอาคารสถานที่ และครูผู้สอน ซึ่งเป็นบุคลากรที่สำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้ และเช่นเดียวกันกับแนวคิดของ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539, หน้า 142) ซึ่งสรุปไว้ว่า การบริหารหลักสูตรเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญมาก ที่ผู้บริหาร บุคลากรที่ปฏิบัติการสอนและการนิเทศ ต้องร่วมมือกันทำงานตามบทบาทหน้าที่ของตน เพื่อให้การบริหารหลักสูตรบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ กล่าวโดยสรุป การบริหารหลักสูตรเป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยมีการเตรียมการเกี่ยวกับหลักสูตร ได้แก่ การวางแผนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร โดยการตรวจสอบหลักสูตรแม่บท ก่อนนำไปใช้ การประชาสัมพันธ์หลักสูตร การเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ เช่น บุคลากร อาคาร สถานที่ งบประมาณ การจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ การจัดทำโครงการสอน เป็นต้น

ส่วนการนิเทศงานด้านวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนได้จัดการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้น

ผู้เรียนเป็นสำคัญ และจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียน การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่อิงหลักสูตรสถานศึกษาจะเป็นการสร้างความรู้และความเข้าใจที่คงทนให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนและการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ที่สำคัญจะเกิดการพัฒนาค้นและเป็นเยาวชนที่ดีของประเทศชาติในอนาคต ผลการศึกษาดังกล่าวใกล้เคียงกับที่กระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 11) ได้สรุปว่า การเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดในกระบวนการใช้หลักสูตร เพราะเป็นกิจกรรมที่ใกล้ชิดกับเด็ก และเด็กได้ปฏิบัติตามมากที่สุด กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นกิจกรรม ที่ครูและเด็กต้องทำร่วมกัน โดยการเรียนการสอนเป็นการดำเนินการเพื่อเอื้ออำนวยให้การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้เป็นไปอย่างราบรื่น บรรลุผลตามจุดมุ่งหมาย และต้องมี การจัดระบบสนับสนุน ซึ่งประกอบด้วย (1) จัดสิ่งสนับสนุนเพื่ออำนวยความสะดวก ส่งเสริมการเรียนรู้ การค้นคว้า หาความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนในลักษณะต่าง ๆ และเพื่อให้ครูสามารถออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย น่าสนใจ และมีประสิทธิภาพ (2) แหล่งค้นคว้าสำหรับผู้เรียน ประกอบด้วย ห้องสมุด ศูนย์หนังสือ ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องสมุดหมวดวิชา เป็นต้น ซึ่งควรเป็นสถานที่ที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งค้นคว้าที่เป็นระบบ สะดวก ง่ายต่อการศึกษาค้นคว้า เป็นสถานที่ ที่สะอาด สงบ มีสื่อหลากหลาย นำเข้าไปให้บริการ (3) สื่อ นวัตกรรม วัสดุ อุปกรณ์ การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะฝึกให้ผู้เรียน ได้คิดทำและแสดงออก คุรมิบทบาทเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียน ได้คิดและปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งต้องอาศัยสื่อและวัสดุ อุปกรณ์ที่หลากหลายน่าสนใจ โรงเรียนจึงควรสนับสนุนสิ่งเหล่านี้ให้พร้อม เพื่อให้ครูสามารถเลือกใช้ เตรียมหรือจัดทำเพิ่มเติมได้อย่างสะดวก และให้ผู้เรียนได้ใช้คิดค้น ปฏิบัติด้วยตนเอง (4) จัดให้มีผู้รับผิดชอบสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามเป้าหมาย ทิศทางเดียวกัน มีผู้ดูแล รับผิดชอบ อำนวยความสะดวก ให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดำเนินการเป็นไปอย่างราบรื่น ประสพผลสำเร็จ โรงเรียนควรจัดให้มีคณะกรรมการดูแลรับผิดชอบ ซึ่งอาจมอบหมายให้คณะกรรมการฝ่ายวิชาการของโรงเรียนที่มีอยู่แล้วเป็นผู้รับผิดชอบ หรือกำหนดกลุ่มบุคคลขึ้นมาดูแล โดยเฉพาะกำหนดให้มีบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน ซึ่งใกล้เคียงกันกับ อำภา บุญช่วย (2537, หน้า 89) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามทางด้านต่าง ๆ ต้องใช้วิธีการที่แตกต่างกันหลาย ๆ วิธี การสอนเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจอาจจะใช้วิธีหนึ่ง การสอนเพื่อให้เกิดทักษะหรือทำได้อาจจะเลือกใช้อีกวิธีหนึ่ง เพื่อให้คิดเป็นหรือตัดสินใจเป็น ก็มีวิธีการสอนหนึ่ง และการสอนเพื่อให้เกิดคุณธรรมก็จะต้องใช้วิธีการต่าง ๆ อีกหลายวิธี แต่การสอนที่จะให้เกิดการเรียนรู้ จะต้องอาศัยหลักการหลายอย่าง ประการแรกคือ การเลือกวิธีการที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ เหมาะสมกับเรื่องที่เรียน เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เหมาะสมกับเวลาที่สอน เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมอื่น ๆ

เช่น สถานที่ และสิ่งแวดล้อม ในทำนองเดียวกับ กมล ภูประคิษฐ์ (2545, หน้า 39) ได้กล่าวถึง การเรียนการสอนไว้ว่า เป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งของโรงเรียน เพราะเป็นกระบวนการพัฒนาผู้เรียน โดยตรง การเรียนการสอนที่มีคุณภาพย่อมส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามที่หวังไว้

สำหรับการนิเทศงานวิชาการ ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา โรงเรียนได้กำหนด ให้มีการวัดและประเมินผลการสอนเป็นระยะสม่ำเสมอ รายงานผลการประเมินให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงได้ชี้แจง แนะนำ ควบคุมดูแลให้ครูดำเนินการวัดและประเมินผลให้ครอบคลุม เนื้อหาตามที่หลักสูตรกำหนดและนำผลที่ได้จากการวัดผลประเมินผลไปใช้ในการพัฒนา การเรียน การสอนทั้งนี้เนื่องจากการวัดและประเมินผลเป็นกระบวนการสำคัญที่สามารถตรวจสอบได้ว่า ผู้เรียนได้ถึงจุดหมายปลายทางตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้หรือไม่ และครูผู้สอนจะต้องตระหนัก ว่าผลที่ได้จากการวัดและประเมินผลจะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนได้อย่างไร เช่นเดียวกันกับ สำนักงานกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548) ได้กล่าวว่าการประเมินผลการ เรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นกระบวนการตรวจสอบผลการจัด กิจกรรมการเรียนรู้และพัฒนากิจการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน ตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร นำผลไปปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานที่กำหนดไว้ และใช้เป็นข้อมูล สำหรับการตัดสินใจผลการเรียนเพื่อสถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบการวัดและประเมินผลการเรียน ให้เป็นไปอย่างเหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ให้ผลการประเมินถูกต้องตามสภาพความรู้ ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ในขณะเดียวกันการดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนของ สถานศึกษา จะต้องมีการจัดการเป็นระบบและกระบวนการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพสามารถรองรับ การประเมินภายในและการประเมินภายนอกตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาได้ และเพื่อให้ การวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นไปตาม บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูป การศึกษา กระบวนการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ถูกต้องตามหลักการ วัดและประเมิน ผลการเรียนรู้ ทำนองเดียวกันกับนิยามการวัดผล ของ กิตติมา ปรีดีดิลก (2532, หน้า 72) ได้ให้ คำนิยามว่า การวัดผล (Measurement) เป็นการเปรียบเทียบผลที่ได้จากการเรียนกับมาตรฐาน อันหนึ่งที่ยึดถืออยู่ ซึ่งมีลักษณะเป็นรูปธรรมคือ จะแสดงผลของการวัดออกมาเป็นตัวเลขเพื่อแสดง ให้รู้ว่ามีนักเรียนมีความรู้มากน้อยเพียงใด และอาจบอกได้ว่านักเรียนได้คะแนนเท่าไร โดยนำเสนอ ผลที่นักเรียนทำได้ไปเปรียบเทียบกับคำตอบที่ครูทำไว้ ส่วนการประเมินผล (Evaluation) เป็น การกำหนดค่าหรือหาค่าจากคะแนนที่เราได้จากการวัดผลนั้น เช่น เก่งหรือไม่เก่ง ดีหรือไม่ดี โดยเปรียบเทียบกับคนอื่น ๆ ในห้องเดียวกัน เป็นต้น ทำนองเดียวกันกับ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2539, หน้า 10 - 12) ได้กล่าวว่า การวัดผลเป็นการวัดคุณลักษณะ เช่น ความสูง ความยาว

การเรียนรู้ ความกลัว เขวี้ยงปัญญา เป็นต้น ไม่ใช่เป็นการวัดคน สัตว์ สิ่งของแต่อย่างเดียว ดังนั้น การวัดผลแต่ละครั้งจึงขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายว่าจะวัดคุณลักษณะใด จากสิ่งใด ใช้เครื่องมืออะไร หน่วยเป็นอะไร

ทางด้านการนิเทศงานวิชาการด้านการนิเทศการเรียนการสอน โรงเรียนจัดให้มีโครงการ นิเทศการเรียนการสอนในโรงเรียน กำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศการเรียนการสอนในโรงเรียน ไว้อย่างชัดเจนและกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบและตัวบุคคลในด้านการนิเทศไว้อย่างเหมาะสม มีการวางแผนการไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นขั้นตอน มีรายละเอียดของเหตุผล จุดมุ่งหมาย งบประมาณ และการประเมินผล เป็นต้น ทั้งนี้บุคลากรภายในสถานศึกษาต้องให้ความร่วมมือกันในการจัด โครงการนิเทศ การเรียนการสอน เพื่อจะนำมาซึ่งคุณภาพของสถานศึกษาและของผู้เรียน ทำนองเดียวกันกับคำนิยาม ชาญชัย อาจิม สมาจาร (2545, หน้า 7) ได้ให้คำนิยามการนิเทศการเรียนการสอนว่า เป็นกระบวนการของการทำงานกับครูเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนในชั้นเรียน รวมทั้ง คำนิยามของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 4) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการเรียนการสอนว่า เป็นการช่วยเหลือแนะแนวครูให้เกิดการปรับปรุง แก้ไขปัญหาการเรียนการสอน สำหรับ จรินทร์ งามเม้น (2548) กล่าวว่า เป็นกระบวนการของผู้นิเทศที่มุ่งปรับปรุง และพัฒนา การสอนในสถานศึกษา โดยมุ่งที่พฤติกรรมของครูที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้เรียน

สำหรับการนิเทศงานวิชาการด้านการประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนได้ให้ครูและ บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จัดสรรงบประมาณ จัดหาสื่อและวัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และจัดทำรายงานประเมิน ตนเอง (SAR) การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นสิ่งที่ทำให้คนภายนอกเกิดความเชื่อมั่นในสถานศึกษา ว่าจะสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและผู้เรียนที่จบการศึกษา มีคุณภาพตามที่มาตรฐานกำหนด แต่ทั้งนี้ต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายในการวางแผน การปฏิบัติงาน การตรวจสอบ ประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขในงานด้านต่าง ๆ ของการศึกษา สอดคล้องกับ อารุง จันทวานิช (2542, หน้า 79) ได้ กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นวิธีการหรือกลยุทธ์ที่กำหนดแนว ปฏิบัติหรือแนวทางในการดำเนินงานในการจัดการศึกษาที่เป็นหลักประกันว่า นักเรียนมีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม รวมทั้งกรมวิชาการ (2542, หน้า 3) กล่าวถึง การประกันคุณภาพการศึกษาว่า เป็นมาตรการหนึ่งที่จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่า สถานศึกษา ที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ผู้จบการศึกษามีคุณภาพตาม มาตรฐานที่กำหนดไว้ เป็นกระบวนการหนึ่ง ที่จะยกมาตรฐานของโรงเรียนที่ยังไม่ได้มาตรฐาน ผลักดันให้ได้มาตรฐานโดยมีความเชื่อว่า ถ้ากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษามีการวางระบบ อย่างถูกต้องแล้ว คุณภาพที่ดีก็จะตามมา และในทำนองเดียวกันกับ กว้าง รอบคอบ (2542, หน้า 14)

ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาว่า เป็นการดำเนินการต่าง ๆ ในกระบวนการจัดการศึกษาตั้งแต่การวางแผนไว้ตั้งแต่ต้นเพื่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างความมั่นใจและเป็นหลักประกันต่อผู้ปกครองชุมชน และสังคมว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพมาตรฐานการศึกษา และเป็นที่ยอมรับของสังคม นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 7) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาและวิธีดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาหมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้รับบริการทางการศึกษา ทั้งนี้ผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยรวมว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพและทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพมีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของการป้องกันไม่ให้เกิดการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ และผลผลิตที่ไม่มีคุณภาพ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นระบบที่จะทำให้สถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีการทำงานอย่างมีทิศทาง โดยการกำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานอย่างมีเป้าหมายและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน ซึ่งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2549, หน้า 61) ได้กล่าวถึงแนวทางปฏิบัติในสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จ การประกันคุณภาพภายในคือ (1) ความพร้อมด้านบุคลากรเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการประกันคุณภาพภายใน แรงจูงใจในการทำงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยสถานศึกษาควรจัดประชุมชี้แจงความจำเป็นและความสำคัญในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ให้บุคลากรทุกคนทราบและจัดบุคลากรรับผิดชอบประเมินมาตรฐานตามตัวบ่งชี้ (2) ความพร้อมด้านทรัพยากรอื่น ๆ ได้แก่ งบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องจัดตั้งสำนักงานประกันคุณภาพภายใน สื่อ อุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับ การประมวลผล เนื่องจากการประกันคุณภาพภายในส่วนใหญ่ จะเป็นกระบวนการประเมินที่เกี่ยวข้องกับ การจัดเก็บข้อมูล โดยใช้เครื่องมือ เช่น แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึก และแบบสังเกต เป็นต้น ดังนั้นสถานศึกษาจะต้องจัดเตรียมงบประมาณสำหรับการประกันคุณภาพภายในไว้โดยเฉพาะ รวมถึงสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นระบบในการดำเนินงาน (3) การกำหนดผู้รับผิดชอบและกำหนดบทบาทหน้าที่ ถึงแม้ว่า การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็นภาระหน้าที่ของบุคลากรทุกคน แต่การแต่งตั้งคณะทำงานโดยเฉพาะจะทำให้การดำเนินงานคล่องตัว สะดวก รวดเร็ว ในส่วนการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ และสรุปผลในภาพรวมของสถานศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด

จากการศึกษาสภาพในการดำเนินการนิเทศภายในงานวิชาการทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล การศึกษา ด้านนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มคอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ ครั้งนี้ทำให้ทราบว่า การนิเทศภายในงานวิชาการ นั้นเป็นงานที่มีความสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องมีการนิเทศ ติดตาม เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงและช่วยพัฒนาศักยภาพครูผู้สอน เพื่อนำสู่การพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาคครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอเสนอแนะการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มคอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ ตามลำดับดังนี้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

1. ควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาหลักสูตรอย่างเพียงพอ
2. ควรมีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง
3. ควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การสร้างข้อสอบ การวิเคราะห์ข้อสอบ รวมถึงการหาความยากง่ายของข้อสอบ เพื่อที่จะเป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
4. ควรมีการจัดอบรมเกี่ยวกับการสร้างสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือการอบรมเรื่องเทคนิคการสอนแก่ครูผู้สอน รวมทั้งควรมีการศึกษาดูงานโรงเรียนที่เป็นแบบอย่างด้านเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ดีมีคุณภาพ
5. ควรจัดหาบุคลากรหรือคณะนิเทศจากภายนอกมาให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้สอนที่มีประสบการณ์น้อยรวมทั้งควรมีการจัดทำโครงการนิเทศการเรียนการสอนและปฏิทินการนิเทศที่ชัดเจนรวมถึงให้มีการประเมินผลการนิเทศอย่างเป็นระบบ มีการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่องและการสังเกต การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนควรมีรูปแบบที่ชัดเจน
6. การประกันคุณภาพการศึกษาควรมีความชัดเจนในการปฏิบัติ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญและสนใจทางด้านการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง ควรมีการจัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน

ข้อเสนอแนะในการศึกษารั้งต่อไป

1. ควรมีการปรับวิธีการศึกษา โดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ร่วมด้วย เช่น เครื่องมือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อจะได้มีข้อมูลเชิงลึก
2. ควรศึกษาในเรื่องความสัมพันธ์ของกระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน
3. ควรศึกษาในเรื่องความสัมพันธ์ของจำนวนครั้งของการนิเทศกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน